Maa- ja metsätalousvaliokunta
mmv@eduskunta.fi

Maa- ja metsätalousvaliokunta tiistai 27.05.2025 klo 10.00 / HE 40/2025 vp / Asiantuntijapyyntö

Kirjallinen asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä vesihuoltolain muuttamiseksi (HE 40/2025 vp)

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta on pyytänyt Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä vesihuoltolain muuttamiseksi (HE 40/2025 vp). Etelä-Savon ELY-keskus (myöhemmin ELY-keskus) kiittää lausuntomahdollisuudesta ja toteaa lausuntonaan seuraavaa.

Esityksessä selkeytettäisiin valvontaviranomaisten välistä toimivaltaa, mitä ELY-keskus pitää tarpeellisena. Nykyisellään eri valvontaviranomaisten välisen toimivallan määrittely on osoittautunut käytännössä usein vaikeaksi. Toisaalta vesihuollon jäsentyminen toisaalta yksityisoikeudellisena (sopimuskysymykset) ja toisaalta julkisoikeudellisena (viranomaisen valvottavissa oleva velvoite) voi aiheuttaa myös jatkossa tulkintahaasteita sen suhteen, miten ja milloin ELY-keskus on toimivaltainen valvomaan ehdotetun lain säännöksiä. Haasteiden nähdään liittyvän erityisesti ehdotukseen sisältyvän kunnan omistuksen säilyttämistä koskevan 4 c §:n sekä vesihuollosta perittävien maksujen (18-19 §) valvontaan.

Esitys lisäisi ELY-keskuksen työmäärää sekä jossain määrin myös osaamistarvetta. ELY-keskus valvoisi jatkossa uusina asioina muun muassa kunnan omistuksen säilyttämistä vesihuollossa, kunnan vesihuoltoa koskevan kehittämissuunnitelman sekä vesihuoltolaitoksen omaisuudenhallintasuunnitelman laatimista ja tietyiltä osin vesihuollosta perittävien maksujen tasoa. Suunnitelmallisuuden lisääminen toisaalta helpottaa vesihuoltolaissa keskeisten kunnan järjestämisvelvollisuuden sekä toiminta-alueiden kattavuuden ja edellytysten valvontaa tuomalla uutta tarpeellista tietopohjaa toiminnan tueksi. Uutena tehtävänä ELY-keskus ylläpitäisi jatkossa vesihuollon tilannekuvaa. Kyse on kokonaan uudentyyppisestä tehtävästä. Ehdotuksessa esitetään myös vesihuollon alueellisen yleissuunnittelun ohjausta koskeva tehtävä ELY-keskukselle. Tältä osin kyse on tehtävästä, jota ELY-keskus on käytännössä jo hoitanut. Vastuutahon kirjaamista lakiin ELY-keskus pitää kannatettavana.

ELY-keskuksen vesihuoltoon liittyvät tehtävät ovat lisääntyneet ja tulevat lisääntymään myös kyberturvallisuuslain (124/2025) sekä yhteiskunnan kriittisen infrastruktuurin suojaamisesta ja häiriönsietokyvyn

parantamisesta annettavan lain myötä. ELY-keskus toimisi kyseisten lakien osalta valvontaviranomaisena vesihuollon osalta. Näiden uusien tehtävien toteuttamiseksi ELY-keskukselle ei ole osoitettu lisäresursseja, ja vesihuoltolakia koskevassa esityksessä uusien tehtävien hoitaminen on esitetty tehtäväksi nykyisten tehtävien uudelleen järjestelyillä ja toimintaa tehostamalla.

Vesihuoltolaitoksen varautumissuunnitelman, vesihuoltolaitoksen omaisuudenhallintasuunnitelman sekä kunnan vesihuoltosuunnitelman sisällöstä on esityksen mukaan tarkoitettu säädettävän tarkemmin asetuksella. ELY-keskus pitää tätä kannatettavana. Tarkempi sääntely erityisesti varautumissuunnitelman sisällöstä helpottaisi myös viranomaisvalvontaa nykytilanteesta, jossa varautumissuunnitelman sisällöstä ei ole tarkemmin säädetty. Vesihuoltolaitosta koskevan määritelmän muutosta ELY-keskus pitää kannatettavana.

Lisäksi esityksessä tehtäisiin tällä hetkellä voimassa oleviin säännöksiin muutoksia ja tarkennuksia muun muassa järjestämisvelvollisuuteen ja toiminta-alueisiin liittyen. Näitä ELY-keskus pitää pääosin kannatettavina ja myös viranomaisvalvontaa selkeyttävinä.

Tämä asiakirja on hyväksytty/allekirjoitettu viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt johtava vesihuoltolakimies Aki Huttunen ja ratkaissut vesihuoltopäällikkö Jyrki Lammila.